

Seksjon 27

- 6] $\mathbb{Z}_3[x]/\langle x^3 + x^2 + c \rangle$ er en kropp hvis og bare hvis $\langle x^3 + x^2 + c \rangle$ er et maksimalt ideal (Teorem 27.9). $\langle x^3 + x^2 + c \rangle$ er et maksimalt ideal hvis og bare hvis $x^3 + x^2 + c$ er et irreducibelt polynom (Teorem 27.25). $x^3 + x^2 + c$ er et irreducibelt polynom hvis og bare hvis det ikke har noen røtter i \mathbb{Z}_3 (Teorem 23.10). Vi må altså finne ut hvilke elementer $c \in \mathbb{Z}_3$ som gjør at polynomet ikke har noen røtter i \mathbb{Z}_3 .

La $p(x) = x^3 + x^2 + c$. Da har vi at $p(0) = c$, $p(1) = 2 + c$ og $p(2) = c$. Altså er polynomet irreducibelt (og $\mathbb{Z}_3[x]/\langle x^3 + x^2 + c \rangle$ er en kropp) for $c = 2$.

- 31] $f(x)|g(x)$ hvis og bare hvis det finnes et polynom $p(x) \in F[x]$ slik at $g(x) = f(x)p(x)$. Men dette holder hvis og bare hvis $g(x) \in \langle f(x) \rangle$.

- 34] a) Vi trenger å vise at $A + B$ er en additiv undergruppe, og at $A + B$ er lukket under multiplikasjon med elementer fra R :

Lukket under addisjon: La $a, a' \in A$, $b, b' \in B$. Da er $(a + b) + (a' + b') = (a + a') + (b + b') \in A + B$, for A og B er lukket under addisjon

Inneholder nullelement: $0 \in A, B$, dermed er $0 + 0 \in A + B$

Inneholder additive inverser: For $a + b \in A + B$, er $-(a + b) = (-a) + (-b) \in A + B$.

Lukket under multiplikasjon med elementer fra R : Følger av at A og B er lukket under multiplikasjon med elementer fra R .

- b) For alle $a \in A$ er $a + 0 \in A + B$; dermed er $A \subseteq A + B$. Tilsvarende er $B \subseteq A + B$.

Andre oppgaver

- 1] $I = \{0\}$ er ok, for da er $I = \langle 0 \rangle$.

Anta nå at $I \neq \{0\}$; da eksisterer det et ikke-null element $a \in I$. Da er også $-a \in I$, så vi kan uten tap av generalitet anta at a er positivt. La nå $n \in I$ være det *minste strengt positive elementet* i I . Siden I er et ideal, vet vi at $n\mathbb{Z} \subseteq I$. Vi vil nå vise at $I = n\mathbb{Z}$.

Anta at $m \in I$ er slik at $m \notin n\mathbb{Z}$. Da har vi fra divisjonsalgoritmen at $m = nq + r$, der $q \in \mathbb{Z}$ og $0 < r < n$. Dermed er også $r \in I$, men n skal være det minste positive elementet i I . Det følger at $m \in n\mathbb{Z}$ og dermed at $I = n\mathbb{Z}$.

2 \Rightarrow Anta at $n\mathbb{Z}$ er et maksimalt ideal, og anta at $p \in \mathbb{Z}^+$ deler n . Da er $n \in p\mathbb{Z}$, så $n\mathbb{Z} \subseteq p\mathbb{Z}$, som impliserer at $p\mathbb{Z} = \mathbb{Z}$ eller $p\mathbb{Z} = n\mathbb{Z}$, siden $n\mathbb{Z}$ er et maksimalt ideal. Dermed må $p = n$ eller $p = 1$, så n er et primtall.

\Leftarrow Anta at n er et primtall, og la $n\mathbb{Z} \subseteq I \subseteq \mathbb{Z}$. Siden I er et ideal, vet vi fra forrige oppgave at det kan skrives som $I = m\mathbb{Z}$. Siden $n \in m\mathbb{Z}$ må $n = mx$ for en $x \in \mathbb{Z}$. Siden n er et primtall, må vi ha $m = 1$ eller $m = n$, så dermed er $I = \mathbb{Z}$ eller $I = n\mathbb{Z}$. Dermed er $n\mathbb{Z}$ et maksimalt ideal.

3 $I = \{0\}$ er ok, for da er $I = \langle 0 \rangle$.

Anta nå at $I \neq \{0\}$; la $f(x) \in I$ være et ikke-null polynom av lavest mulig grad i I . Vi vet da at $\langle f(x) \rangle \subseteq I$; vi vil nå vise at denne inklusjonen i virkeligheten er en likhet.

La $g(x) \in I$; $\deg g(x) \geq \deg f(x)$, så vi kan bruke divisjonsalgoritmen for polynomer til å få $g(x) = f(x)p(x) + r(x)$, der $\deg r(x) < \deg f(x)$. Siden $f(x)$ ble valgt til å være et ikke-null polynom av lavest mulig grad i I , og $r(x) \in I$, må vi ha at $r(x) = 0$. Følgelig er $g(x) \in \langle f(x) \rangle$, og $I = \langle f(x) \rangle$.

4 \Rightarrow Anta at $\langle f(x) \rangle$ er et maksimalt ideal, og anta at $g(x)$ deler $f(x)$, med $\deg g(x) < \deg f(x)$. Da er $f(x) \in \langle g(x) \rangle$, så $\langle f(x) \rangle \subseteq \langle g(x) \rangle$, som impliserer at $\langle g(x) \rangle = F[X]$ eller $\langle g(x) \rangle = \langle f(x) \rangle$, siden $\langle f(x) \rangle$ er et maksimalt ideal. $\langle g(x) \rangle = F[x]$ impliserer at g er et konstant polynom. $\langle g(x) \rangle = \langle f(x) \rangle$ gir at $\deg g(x) = \deg f(x)$, som går imot antagelsene over. Følgelig er f irreducibelt.

\Leftarrow Anta at $f(x)$ er et irreducibelt polynom, og la $\langle f(x) \rangle \subseteq I \subseteq F[x]$. Siden I er et ideal, vet vi fra forrige oppgave at det kan skrives som $I = \langle g(x) \rangle$. Siden $f(x) \in \langle g(x) \rangle$ må $f(x) = g(x)p(x)$ for en $p(x) \in F[x]$. Siden $f(x)$ er irreducibelt, må vi ha at $\deg g(x) = 1$, som gir $\langle g(x) \rangle = F[x]$, eller $\deg g(x) = \deg f(x)$, som gir $\langle g(x) \rangle = \langle f(x) \rangle$. Dermed er $\langle f(x) \rangle$ et maksimalt ideal.

Eksamensoppgaver

V2011 - 3 Vi vet (via argumentet fra oppgave 27.6.) at $\mathbb{Z}_5/\langle f(x) \rangle$ er en kropp. Videre vet vi¹ at $|\mathbb{Z}_5/\langle f(x) \rangle| = 5^{\deg f(x)}$; dermed leter vi etter et polynom av grad 2. Ved å prøve oss frem (med kvalifiserte gjetninger) finner vi at $f(x) = x^2 + 2$ er irreducibelt. Altså er $\mathbb{Z}_5/\langle x^2 + 2 \rangle$ en kropp med 25 elementer.

H2010 - 3 a) De irreducible polynomene av grad 3 i $\mathbb{Z}_2[x]$ er alle på formen $p(x) = x^3 + ax^2 + bx + c$. Vi kan igjen bruke teorem 23.10 for å se at $p(x)$ er irreducibelt hvis og bare hvis det ikke har noen røtter. Vi regner ut at $p(0) = c$ og $p(1) = 1 + a + b + c$. For at 0 ikke skal være en rot må vi altså ha $c = 1$. For at 1 ikke skal være en rot må vi ha $1 + a + b + c = a + b = 1$. Dermed ser vi at de irreducible polynomene av grad 3 i $\mathbb{Z}_2[x]$ er $x^3 + x^2 + 1$ og $x^3 + x + 1$.

¹se notat om konstruksjon av endelige kropper

- b) Vi kan finne at $c_A = \det(A - xI_3) = x^3 + x + 1$ (på eksamen bør du ha med mellomregningen...). Siden $c_A(A) = 0$, har vi at $c_A(x) \in \ker \psi$, så $\langle c_A(x) \rangle \subseteq \ker \psi \subseteq \mathbb{Z}_2[x]$. Siden $c_A(x)$ er irreducibelt, er $\langle c_A(x) \rangle$ et maksimalt ideal. Dermed har vi at $\ker \psi = \langle c_A(x) \rangle$ eller $\ker \psi = \mathbb{Z}_2[x]$. Det siste stemmer ikke, for $x \notin \ker \psi$. Dermed er $\ker \psi = \langle c_A \rangle$.
- c) $\text{im } \psi = \mathbb{Z}_2[x]/\ker \psi = \mathbb{Z}_2[x]/\langle x^3 + x + 1 \rangle$ er en kropp med åtte elementer.
- d) $A = \psi(x) \in \text{im } \psi$. Vi vet at $\text{im } \psi$ er en kropp med åtte elementer; da er $\text{im } \psi \setminus \{0\}$ en gruppe under multiplikasjon, som inneholder sju elementer. Dermed har vi at $A^7 = 1$, identitets-elementet under multiplikasjon.

V2009 - 4 a) Om vi går systematisk frem ser vi at de irreducible, moniske andregrads-polynomene i $\mathbb{Z}_3[x]$ er:

$$x^2 + 1 \qquad x^2 + x + 2 \qquad x^2 + 2x + 2$$

De moniske irreducible andregrads-polynomene i $\mathbb{Z}_5[x]$ er:

$$\begin{array}{ccc} x^2 + 2 & x^2 + 3 & x^2 + x + 1 \\ x^2 + x + 2 & x^2 + 2x + 3 & x^2 + 2x + 4 \\ x^2 + 3x + 3 & x^2 + 3x + 4 & x^2 + 4x + 1 \\ x^2 + 4x + 2 & & \end{array}$$

- b) Vi finner (for eksempel via bruk av karakteristisk polynom) at $x^2 + 1 \in \ker \phi$, så $\langle x^2 + 1 \rangle \subseteq \ker \phi$. Etter et tilsvarende argument som i H2010-3 b, ser vi at $\ker \phi = \langle x^2 + 1 \rangle$.
- c) Her kan vi ikke bruke samme argument som over, for $x^2 + 1$ er ikke irreducibelt i $\mathbb{Z}_5[x]$. Tvert imot finner vi at $x^2 + 1 = (x - 2)(x - 3)$. Siden $\phi(x^2 + 1) = 0$ fortsatt, vet vi at $x^2 + 1 \in \ker \phi$, så da må enten $\ker \phi = \langle x^2 + 1 \rangle$, $\ker \phi = \langle (x - 3) \rangle$, $\ker \phi = \langle x - 2 \rangle$ eller $\ker \phi = \mathbb{Z}_5[x]$. De tre siste mulighetene kan det ikke være, for $x - 3$ og $x - 2$ blir ikke sendt på null av ϕ . Dermed har vi at $\ker \phi = \langle x^2 + 1 \rangle$.

V2008 - 5 a) Polynomet er ikke irreducibelt for $a = 0, 3, 4$.

Polynomet er irreducibelt for $a = 1, 2, 5, 6$.

b) Merk at

$$\begin{pmatrix} 0 & 2 \\ 2 & 2 \end{pmatrix}^2 = \begin{pmatrix} 4 & 4 \\ 4 & 1 \end{pmatrix} = 4 \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix} + 2 \begin{pmatrix} 0 & 2 \\ 2 & 2 \end{pmatrix}$$

Dermed er $p(x) = x^2 + 5x + 3 \in \ker \phi$.

Siden dette polynomet er irreducibelt, og ϕ ikke er en nullhomomorfi, har vi at $\ker \phi = \langle x^2 + 5x + 3 \rangle$.

c)

$$\text{im } \phi \cong \mathbb{Z}_7[x]/\ker \phi \cong \mathbb{Z}_7[x]/\langle x^2 + 5x + 3 \rangle$$

Dette er en kropp med 49 elementer.